

ชมพูปาน

ชมพูปาน

เผ่าพันธุ์ : ลิง

เพศ : ผู้

ตำแหน่ง : แพทย์ประจำกองทัพพระราม, กษัตริย์กรุงปางตาล

ญาติ : พาลี (บิดาบุญธรรม)

มิตรสหาย : หนุมาน, องคต, สุครีพ, ชามพูวราช, พระราม, พระลักษมณ์, พระพรต, พระสีตรด,
พิเภก

ศัตรู : ทศกัณฐ์, กุมภกรรณ, อินทรชิต, ไพนาสुरิยวงศ์, ท้าวจักรวรรดิ

ลักษณะหัวโขนของชมพูปาน เป็นรูปหน้าวานร ปากอ้า สีหงชาด สวมชฎายอดชัย

โคลงประจำลักษณะชมพูพานว่า

ชมพูพานเรตต์ชี่อชี่	ชมพู พานเฮย
โคลงเหงี่ออิศวรรุ	ชูปกถ้ำ
หงส์ชาติ สกนวิตุ	แดงเทิด ขรรค์แฮ
เสวมกุฎชัยเจ็ดฟ้า	บุตรเลี้ยงพาลี

ชมพูพาน ตัวละครจากวรรณกรรมเรื่อง "รามเกียรติ์" เป็นลิงกายสีหงส์ชาติ (สีแดง) เป็นลูกเลี้ยงของพญาพาลีแห่งเมืองขีดขิน ถือกำเนิดมาจากเหงื่อโคลพระอิศวร มีความรู้ในเรื่องยา สุครีพจึงพาไปถวายตัวต่อพระราม จึงมีหน้าที่เป็นแพทย์ประจำกองทัพพระราม

ความปรากฏในบทละครเรื่องรามเกียรติ์ตอนพระอิศวรยกหนุมาน และชมพูพานให้อยู่กับพญาอากาศ (พาลี) ว่า

อันชมพูพานฤทธีรงค์	ก็เอาใจองเข้มแข็งแก่ออกถ้ำ
เราชุบด้วยเหงื่อโคล ได้ใช้มา	สรรพยาวิเศษก็เข้าใจ
เมื่อนารายณ์เอาถนาร ไปพลลาญักษ์	ถ้าเสียวที่จักได้แก้ไข
จะให้เป็นโอรสยศไกร	จงพาไปกับราชันต์ดา

บทบาทสำคัญเคยติดตามหนุมานและองคต ในตอนหนุมานไปถวายแหวนแก่นางสีดาที่กรุงลงกา และ คีกทศพิน ชมพูพานก็ได้รับมอบหมายให้เป็นทูตถือพระราชสารประกาศสงคราม เมื่อสิ้นศึกกรุงลงกา พระรามทรงปูนบำเหน็จรางวัลให้ไปเป็นเจ้าของกรุงปางตาล

ชมพูปาน ตัวละครในรามเกียรติ์ ลำดับ ๒๖

โดย นักกลอน KU ๒๗

ชมพูปาน

ตัวละคร วรรณกรรม รามเกียรติ์   ผู้พากเพียร รักษา ไข้ ให้ทหาร
รับตำแหน่ง เจ้าเมือง กรุงบางตาล   เป็นรางวัล ประจักษ์ ตักลงกา

พระโอศวรร เทวา ผู้ยิ่งใหญ่   ไข้หนึ่งใด ไหลหลัง สร้างผู้กล้า
ขบลิ้งกาย สีแดง แกร่งอุทธา   ผู้เก่งกล้า สรรพยา พล่ำโรคภัย

ได้เป็นบุตร บุญธรรม ของพาลี   จอมปติ ศรีกระเดื่อง เรืองเจ็ดฉาย
รอนารายณ์ อดตาร ฝนายักษ์ร้าย   ให้มอบกาย ประจำทัพ ของพระราม

เพื่อนสนิท ขี้ต ใจดี ใจดี   คือหนุมนาน ขาญสมุทร สุดฤทธิ์กล้า
รวมพระพรต พระสัตว์รุต สุดเลือนาม   ทั้งพระลักษมณ์ พระราม งามมหัศจรรย์

อีกองคต สุริชีพ ขามพูนราช   และจอมปราชนิ พิเภก ผู้ยิ่งใหญ่
เหล่าสหยา ทั้งสิ้น ตัดสิ้นใจ   ร่วมสู้ภัย ในศึก กรุงลงกา

ฝ่ายศัตรู คู่ต่อสู้ ผู้พาดพัน   คือทศกัณฐ์ ราชัน ของยักษ์
กุมภกรรณ อินทรชิต จิตหาญกล้า   และพนา สุริยวงศ์ ทำอจักรวรรดิ

รูปหล่อโขน ชมพูพาน เขี้ยวอาญา
สวมขลุ่ย ยอตะขัย เจ็ดฉายฉาย

หน้าฉากร ปากอ้า สีหงส์ขาว
พิมพ์พิลาศ ฉลาดล้ำ ฉำหทัย

บทบาทที่ สำคัญ ของชมพูพาน
ถวายแหวน แด่เสีตา อรทัย

ดำเนินการ กับหนุมาน ฉากรใหญ่
ทักษ์ร้าย ชัง ไว้ ในองกา

วีรกรรม ยิ่ง ใหญ่ ได้รับหมาย
ประกาศศึก สงคราม กรุงองกา

เป็นเหตุใหญ่ ถูกราชสีร ประทานยักษ
แก้พญา ทศกัณฐ์ ขาญกฐีไกร

เป็นแพทย์ใหญ่ ประจำ กองทัพพระราม
หลังเสร็จศึก องกา รามาตรั้ให้

มีคุณงาม ความดี ที่มากหลาย
ครองเมืองใหญ่ ปางताल ราชวัตรความดี

ผู้ประพันธ์ : สกิตยพันธ์ ธรรมสกิตย

ชมพูปาน

(๑)

พระนารายณ์ได้ขอลดพระอิศวรร   ไปปราบมฤคคหฬพักรักษ์ษา
ด้วยเนนทกอาฆาตกลัษชาติมา   เป็นทศกัณฐ์เจ้าสงกาละป้อนเม็อง

พระองค์จึงแบ่งภาคลงจากฟ้า   อดตารมาเป็นพระรามอร่ามเล็อง
ทำทหารส่งมาด้วยข่วยบ็องเม็อง   ยามเกิดเร็องสงครามรามทศกัณฐ์

หนึ่ง ในทำที่ว่าลูกพระอิศวรร   เกิดจากมฤคคหฬเ็องโคไลในองค์ท่าน
ให้รับใช้ติดตามรามราชันย์   ชมพูปานเล็องได้เกิดกำเหนิดมา

มีหัวไชเนลอมชฎายอดขัย   มีสี่กายหงชาติมีปากอ้า
รู้เร็องยาเป็นอย่างดีมีวิชา   เป็นลูกเลี้ยงของพญาสิงพาตี

สุครีพพิบุณธรรมนำ ไปถวาย   อยูรับใช้พระรามอร่ามศรี
ให้เป็นหมอในภองท่พรบหน้าที   ยามเล็องทีได้ตัดยารักษาพัน

(๒)

ขุมพูนานเพื่ออันสนิทมิตรสหาย
อีกเก่งกาจฉลาดสู้ผู้ใด

มีมากมายเด่นดังทั้งกล้าหาญ
ที่สำคัญล้วนจงรักและภักดี

คือองค์ตมผู้ฆ่ายักษ์ใหญ่ปักหลัก
สุครีพผู้มีคุณธรรมนำชีวิต

หนุมานผู้รักองค์พระทรงศรี
พิเภกที่เก่งชำนาญด้านโหรา

อีกยังมีองค์ราชาพระสหาย
คือพระรามวีรบุรุษเจ้ากรุงเอโนทยา

ขุมพูนานย่อมผู้ตายรับใช้ข้า
พระลักษมณ์โกษัตรากรูโรมคัถ

ทั้งพระพรตผู้ภักดีที่ชื่อสัตย์
พระสัตบุรุษผู้เฒ่าของราชันย์

เป็นเกษตริย์ครองไทยเกษเขตขันธุ์
ตำแหน่งนั้นอุปราชย์วชิราขการ

ขุมพูนานมีสัตบุรุษผู้ปรักษ์
ทำจักรวรรดิเกษตริย์กรูมลิธัถ

เป็นอธรรมฝ่ายยักษ์ผู้หักหาญ
ทศกัณฐ์อีกเล่าเจ้ากรุงลงกา

อินทรชิตพันผูกผูกทศกัณฐ์
อีกไพนาสุริวงศ์ลูกลงกา

กุมภกรรณเก่งกาจฉลาดกล้า
ล้วนรบราพบสู้กับขุมพูนาน

องคต-ชมพูปาน-หนุมาน

(๓)

ชมพูปานอยู่ก่อก่อกกับพระราม	ได้ติดตามหนุมานทหารหาญ
กับองคตเพื่อนคู่ใจ ไปด้วยกัน	รับบุกรังทศกัณฐ์ในทันที
ถูกพระรามมอบหมายให้ทำแทน	ถวายแหวนแก่สีดามารศรี
เพื่อรับกลับอโยธยาราชธานี	รักศักดิ์ศรีนางสีงขอรพระราม
ในคราตีทัพคืนถิ่นยังษา	ได้เป็นเหตุเจรจาทาครันคร้าม
นำราชสาร ไปแสดงแจ้งความ	ทำสงครามกับเจ้าทำทศพิณ
เมื่อเสร็จศึกสงครามรามทศกัณฐ์	ชมพูปานต้องพรากจากชาติจีน
รับบำเหน็จจากพระรามราชินทร	ให้ไปครองแผ่นดินกรุงบางตา

ผู้ประพันธ์ : จตุพร สุวรรณปากแพรง

ชมพู่พาน

มีเรือ่งเล่ายาวนานโบราณเชียน
เป็นเรือ่งการสู้รบที่ยาฉาน

รามเกียรติ์วรรณกรรมนำกล่าวฉาน
องค์นารายณ์เฝ้าอารักษ์ทศกัณฐ์

ทั้งดองฝ่ายต่อสู้ให้ประจักษ์
หวังชนะยอมตายถวายชีวิต

ถึงกับยกขุมเร้าเข้าข่มขู่
ต่างไม่พรั่นยกอาวุธเข้าต่อสู้

จะกล่าวถึงเมื่อหนึ่งชาติอดีต
ให้ลูกชายปกครองคือพาลี

สร้างขึ้นโดยองค์อินทรีผู้ทรงศรี
เป็นถาวรผู้มีซึ่งฤทธา

ชมพู่พานบุตรบุญธรรมนำเกี้ยว
มีความรู้มากมายในเรือ่งยา

ช่างมีบุญสมมาดปรารถนา
สุศรีพลังพาถายตั้งแต่องค์ราม

เกิดมาจากเหตุใดใครประจักษ์
เป็นแพทย์ประจำกองทัพเรือ่งนาม

กายมีสีแสดจนตลอดเกรงขาม
เคยติดตามหนุมานไปสงคราม

เมื่อครั้งตั้งศึกสงครามทศกัณฐ์
มอบหมายให้เป็นทูตพระราช

องค์รามินทร์สั่งการไม่กังขา
ประกาศสงครามกับยักษ์ทศกัณฐ์

ครั้งแตรศึกได้รับบุณนาเหนือ
ได้ครองเมืองบางตาลเป็นรางวัล

กิจสำเร็จมิขี้ให้ลูกสันต์
อยู่ร่วมกันสันติสุขสืบต่อมา

ผู้ประพันธ์ :: อัญชลี ณ เชียงใหม่

